Quae gemitus truncaeque deō Neptūnius hērōs causa rogat frontīs; cui sīc Calydonius amnis coepit inornatos redimitus harundine crīnes: 'trīste petis mūnus. quis enim sua proelia victus commemorare velit? referam tamen ordine, nec tam turpe fuit vincī, quam contendisse decōrum est, magnaque dat nobis tantus solacia victor. nōmine sīquā suō fandō pervēnit ad aurēs Dēianīra tuās, quondam pulcherrima virgō multorumque fuit spes invidiosa procorum. IO cum quibus ut socerī domus est intrāta petītī, "accipe mē generum," dīxī "Parthāone nāte": dīxit et Alcīdēs. aliī cessēre duōbus. ille Iovem socerum dare sē, fāmamque laborum, et superāta suae referēbat iussa novercae. contrā ego "turpe deum mortālī cēdere" dīxī nondum erat ille deus—"dominum mē cernis aquārum cursibus oblīquīs inter tua rēgna fluentum. nec gener externīs hospes tibi missus ab orīs, sed populāris erō et rērum pars ūna tuārum. tantum në noceat, quod më nec rëgia Iūnō ödit, et omnis abest iussörum poena labörum. nam, quō tē iactās, Alcmēnā nāte, creātum, Iuppiter aut falsus pater est, aut crīmine vērus. mātris adulterio patrem petis. ēlige, fictum 25

esse Iovem mālīs, an tē per dēdecus ortum."
tālia dīcentem iamdūdum lūmine torvō
spectat, et accēnsae nōn fortiter imperat īrae,
verbaque tot reddit: "melior mihi dextera linguā.

dummodo pugnandō superem, tū vince loquendō" congrediturque ferōx. puduit modo magna locūtum cēdere: reiēcī viridem dē corpore vestem, bracchiaque opposuī, tenuīque ā pectore vārās in statiōne manūs et pugnae membra parāvī.

ille cavīs haustō spargit mē pulvere palmīs, inque vicem fulvae tāctū flāvēscit harēnae. et modo cervīcem, modo crūra, modo īlia captat, aut captāre putēs, omnīque ā parte lacessit. mē mea dēfendit gravitās frūstrāque petēbar;

haud secus ac mōlēs, magnō quam murmure flūctūs oppugnant; manet illa, suōque est pondere tūta. dīgredimur paulum, rūrsusque ad bella coīmus, inque gradū stetimus, certī nōn cēdere, eratque cum pede pēs iūnctus, tōtōque ego pectore prōnus

et digitōs digitīs et frontem fronte premēbam.

nōn aliter vīdī fortēs concurrere taurōs,

cum, pretium pugnae, tōtō nitidissima saltū

expetitur coniūnx: spectant armenta paventque

nescia, quem maneat tantī victōria rēgnī.

50 ter sine profectū voluit nītentia contrā

reicere Alcīdēs ā sē mea pectora; quārtō excutit amplexūs, adductaque bracchia solvit, inpulsumque manū—certum est mihi vēra fatērī protinus avertit, tergoque onerosus inhaesit. sīquā fidēs,—neque enim fictā mihi gloriā voce quaeritur—inpositō pressus mihi monte vidēbar. vix tamen înserui südöre fluenția multo bracchia, vix solvī dūrōs ā corpore nexūs. īnstat anhēlantī, prohibetque resūmere vīrēs, 60 et cervice meā potītur. tum dēnique tellūs pressa genū nostrō est, et harēnās ōre momordī. īnferior virtūte, meās dēvertor ad artēs, ēlāborque virō longum formātus in anguem. quī postquam flexos sinuāvī corpus in orbēs, cumque fero movi linguam stridore bisulcam, rīsit, et inlūdēns nostrās Tīrynthius artēs "cūnārum labor est anguēs superāre meārum," dīxit "et ut vincās alios, Acheloe, draconēs, pars quota Lernaeae serpēns eris ūnus echidnae? vulneribus fēcunda suīs erat illa, nec ūllum 70 dē centum numero caput est inpūne recīsum, quīn geminō cervīx hērēde valentior esset. hanc ego rāmōsam nātīs ē caede colubrīs crescentemque malo domui, domitamque reclusi.

75 quid fore të crëdis, falsum qui versus in anguem

arma aliēna movēs, quem fōrma precāria cēlat?" dīxerat, et summō digitōrum vincula collō inicit: angēbar, ceu guttura forcipe pressus, pollicibusque meās pugnābam ēvellere faucēs.

80 sīc quoque dēvictō restābat tertia taurī fōrma trucis. taurō mūtātūs membra rebellō. induit ille torīs ā laevā parte lacertōs, admissumque trahēns sequitur, dēpressaque dūra cornua fīgit humō, mēque alta sternit harēna.

nec satis hoc fuerat: rigidum fera dextera cornū dum tenet, īnfrēgit, truncāque ā fronte revellit. nāides hoc, pōmīs et odōrō flōre replētum, sacrārunt; dīvesque meō Bona Cōpia cornū est.'

Dīxerat: et nymphē rītū succīncta Diānae,

ou una ministrārum, fūsīs utrimque capillīs,
incessit tōtumque tulit praedīvite cornū
autumnum et mēnsās, fēlīcia pōma, secundās.
lūx subit; et prīmō feriente cacūmina sōle
discēdunt iuvenēs, neque enim dum flūmina pācem
et placidōs habeant lāpsūs tōtaeque resīdant
opperiuntur aquae. vultūs Achelōus agrestēs
et lacerum cornū mediīs caput abdidit undīs.

Huic tamen ablātī doluit iactūra decōris, cētera sospes habet. capitis quoque fronde salignā aut superinpositā cēlātur harundine damnum.

100

at tē, Nesse ferōx, eiusdem virginis ārdor perdiderat volucrī trāiectum terga sagittā. namque novā repetēns patriōs cum coniuge mūrōs vēnerat Ēuēnī rapidās Iove nātus ad undās.

ūberior solitō, nimbīs hiemālibus auctūs, verticibusque frequēns erat atque inpervius amnis. intrepidum prō sē, cūram dē coniuge agentem Nessus adit, membrīsque valēns scītusque vadōrum, 'officiō' que 'meō rīpā sistētur in illā

nam clāvam et curvos trāns rīpam mīserat arcus—

'quandōquidem coepī, superentur flūmina' dīxit, nec dubitat nec, quā sit clēmentissimus amnis, quaerit, et obsequiō dēferrī spernit aquārum. iamque tenēns rīpam, missōs cum tolleret arcus, coniugis agnōvit vōcem Nessōque parantī

fallere dēpositum 'quō tē fīdūcia' clāmat
'vāna pedum, violente, rapit? tibi, Nesse bifōrmis,
dīcimus. exaudī, nec rēs intercipe nostrās.
sī tē nūlla meī reverentia mōvit, at orbēs
concubitūs vetitōs poterant inhibēre paternī.

125 haud tamen effugies, quamvīs ope fīdis equīna;

vulnere, non pedibus te consequar.' ultima dicta rē probat, et missā fugientia terga sagittā trāicit. exstābat ferrum dē pectore aduncum. quod simul ēvulsum est, sanguis per utrumque forāmen ēmicuit mixtus Lernaeī tābe venēnī. 130 excipit hunc Nessus 'nē' que enim 'moriēmur inultī' sēcum ait, et calido vēlāmina tīnctā cruore dat mūnus raptae velut inrītāmen amōris.

Longa fuit mediī mora temporis, āctaque magnī Herculis inplērant terrās odiumque novercae. 135 victor ab Oechaliā Cēnaeō sacra parābat vota Iovī, cum Fāma loquāx praecessit ad aurēs, Dēianīra, tuās, quae vērīs addere falsa gaudet, et ē minimō sua per mendācia crēscit,

- Amphitryöniaden Ioles ardöre teneri. 140 crēdit amāns, vēnerīsque novae perterritā fāmā indulsit prīmō lacrimīs, flendōque dolōrem diffūdit miseranda suum. mox deinde 'quid autem flēmus?' ait 'paelex lacrimīs laetābitur istīs.
- quae quoniam adveniet, properandum aliquidque novandum est, 145 dum licet, et nondum thalamos tenet altera nostros. conquerar, an sileam? repetam Calydona, morerne? excēdam tēctīs? an, sī nihil amplius, obstem? quid sī mē, Meleagre, tuam memor esse sorōrem
- forte parō facinus, quantumque iniūria possit 150

fēmineusque dolor, iugulātā paelice testor?'
in cursūs animus variōs abit. omnibus illīs
praetulit inbūtam Nessēō sanguine vestem
mittere, quae vīrēs dēfectō reddat amōrī,
ignārōque Lichae, quid trādat, nescia, lūctus
ipsa suōs trādit blandīsque miserrima verbīs,
dōna det illa virō, mandat. capit īnscius hērōs,
induiturque umerīs Lernaeae vīrus echidnae.

Tūra dabat prīmīs et verba precantia flammīs,

vīnaque marmoreās paterā fundēbat in ārās:
incaluit vīs illa malī, resolūtaque flammīs
Herculeōs abiit lātē dīlāpsa per artūs.
dum potuit, solitā gemitum virtūte repressit.
victa malīs postquam est patientia, reppulit ārās,
inplēvitque suīs nemorōsam vōcibus Oetēn.
nec mora, lētiferam cōnātur scindere vestem:
quā trahitur, trahit illa cutem, foedumque relātū,
aut haeret membrīs frūstrā temptāta revellī,
aut lacerōs artūs et grandia dētegit ossa.
ipse cruor, gelidō ceu quondam lammina candēns
tīncta lacū, strīdit coquiturque ārdente venēnō.

tīncta lacū, strīdit coquiturque ārdente venēnō.

nec modus est, sorbent avidae praecordia flammae,
caeruleusque fluit tōtō dē corpore sūdor,
ambustīque sonant nervī, caecāque medullīs
tābe liquefactīs tollēns ad sīdera palmās

'clādibus,' exclāmat 'Sāturnia, pāscere nostrīs:
 pāscere, et hanc pestem spectā, crūdēlis, ab altō,
 corque ferum satiā. vel sī miserandus et hostī,
 hoc est, sī tibi sum, dīrīs cruciātibus aegram

180 invīsamque animam nātamque labōribus aufer.
 mors mihi mūnus erit; decet haec dare dōna novercam.
 ergō ego foedantem peregrīnō templa cruōre
 Būsīrīn domuī? saevōque alimenta parentis
 Antaeō ēripuī? nec mē pāstōris Hibērī

185 fōrma triplex, nec fōrma triplex tua, Cerbere, mōvit?
 vōsne, manūs, validī pressistis cornua taurī?

vosne, manūs, validī pressistis cornua taurī?

vestrum opus Ēlis habet, vestrum Stymphālides undae,
Partheniumque nemus? vestrā virtūte relātus
Thermodontiaco caelātus balteus auro,

190 pōmaque ab īnsomnī concūstōdīta dracōne? nec mihi centaurī potuēre resistere, nec mī Arcadiae vastātor aper? nec prōfuit hydrae crēscere per damnum gemināsque resūmere vīrēs? quid, cum Thrācis equos hūmāno sanguine pinguēs

plēnaque corporibus lacerīs praesēpia vīdī, vīsaque dēiēcī, dominumque ipsōsque perēmī? hīs ēlīsa iacet mōlēs Nemeaea lacertīs: hāc caelum cervīce tulī. dēfessa iubendō est saeva Iovis coniūnx: ego sum indēfessus agendō.

200 sed nova pestis adest, cui nec virtūte resistī

nec tēlīs armīsque potest. pulmōnibus errat ignis edāx īmīs, perque omnēs pāscitur artūs. at valet Eurystheus! et sunt, quī crēdere possint esse deōs?' dīxit, perque altam saucius Oetēn haud aliter graditur, quam sī vēnābula taurus corpore fīxa gerat, factīque refūgerit auctor. saepe illum gemitūs ēdentem, saepe frementem, saepe retemptantem tōtās īnfringere vestēs sternentemque trabēs īrāscentemque vidērēs montibus aut patriō tendentem bracchia caelō.

Ecce Lichān trepidum latitantem rūpe cavāta aspicit, utque dolor rabiem conlēgerat omnem, 'tūne, Lichā,' dīxit 'fērālia dōna dedistī? tūne meae necis auctor eris?' tremit ille, pavetque pallidus, et timidē verba excūsantia dīcit. dīcentem genibusque manūs adhibēre parantem corripit Alcīdēs, et terque quaterque rotātum mittit in Euboicās tormentō fortius undās. ille per āeriās pendēns indūruit aurās: utque ferunt imbrēs gelidīs concrēscere ventīs,

utque ferunt imbrēs gelidīs concrēscere ventīs, inde nivēs fierī, nivibus quoque molle rotātīs astringī et spissā glomerārī grandine corpus, sīc illum validīs iactum per ināne lacertīs exsanguemque metū nec quicquam ūmōris habentem in rigidōs versum silicēs prior ēdidit aetās.

nunc quoque in Euboicō scopulus brevis ēminet altō gurgite et hūmānae servat vestīgia fōrmae, quem, quasi sēnsūrum, nautae calcāre verentur, appellantque Lichān. at tū, Iovis inclita prōlēs, 230 arboribus caesīs, quās ardua gesserat Oetē, inque pyram strūctīs arcum pharetramque capācem rēgnaque vīsūrās iterum Troiāna sagittās ferre iubēs Poeante satum, quō flamma ministrō subdita. dumque avidīs comprēnditur ignibus agger, 235 congeriem silvae Nemeaeō vellere summam sternis, et inpositā clāvae cervīce recumbis, haud aliō vultū, quam sī convīva iacērēs inter plēna merī redimītus pōcula sertīs.

Iamque valēns et in omne latus diffūsa sonābat,
sēcūrōsque artūs contemptōremque petēbat
flamma suum. timuēre deī prō vindice terrae.
quōs ita, sēnsit enim, laetō Sāturnius ōre
Iuppiter adloquitur: 'nostra est timor iste voluptās,
ō superī, tōtōque libēns mihi pectore grātor,
quod memoris populī dīcor rēctorque paterque
et mea prōgeniēs vestrō quoque tūta favōre est.
nam quamquam ipsīus datur hoc inmānibus āctīs,
obligor ipse tamen. sed enim nec pectora vānō
fīda metū paveant. Oetaeās spernite flammās!

250 omnia quī vīcit, vincet, quōs cernitis, ignēs;

nec nisi māternā Vulcānum parte potentem sentiet. aeternum est ā mē quod trāxit, et expers atque inmune necis, nullaque domabile flamma. idque ego dēfūnctum terrā caelestibus ōrīs accipiam, cunctisque meum laetabile factum 255 dīs fore confido. sīquis tamen Hercule, sīquis forte deō dolitūrus erit, data praemia nōlet, sed meruisse darī sciet, invītusque probābit.' adsēnsēre deī. coniūnx quoque rēgia vīsa est 260 cētera non dūro, dūro tamen ultima vultū dicta tulisse Iovis, seque indoluisse notatam. intereā quodcumque fuit populābile flammae, Mulciber abstulerat, nec cognoscenda remansit Herculis effigies, nec quicquam ab imagine ductum mātris habet, tantumque Iovis vestīgia servat. 265 utque novus serpēns positā cum pelle senectā luxuriāre solet, squāmāque nitēre recentī, sīc ubi mortālēs Tīrynthius exuit artūs, parte suī meliore viget, maiorque vidērī coepit et augustā fierī gravitāte verendus. 270 quem pater omnipotens inter cava nubila raptum quadriiugo currū radiantibus intulit astrīs. Sēnsit Atlās pondus. neque adhūc Sthenelēius īrās

solverat Eurystheus, odiumque in prōle paternum
exercēbat atrōx. at longīs ānxia cūrīs

Argolis Alcmēnē, questūs ubi pōnat anīlēs, cui referat nātī testātōs orbe labōrēs, cuive suōs cāsūs, Iolēn habet. Herculis illam imperiīs thalamōque animōque recēperat Hyllus,

inplēratque uterum generōsō sēmine; cui sīc incipit Alcmēnē: 'faveant tibi nūmina saltem, conripiantque morās tum cum mātūra vocābis praepositam timidīs parientibus Īlīthyiam, quam mihi difficilem Iūnōnis grātia fēcit.

285 namque labōriferī cum iam nātālis adesset
Herculis et decimum premerētur sīdere signum,
tendēbat gravitās uterum mihi, quodque ferēbam,
tantum erat, ut possēs auctōrem dīcere tēctī
ponderis esse Iovem. nec iam tolerāre labōrēs

ulterius poteram. quīn nunc quoque frīgidus artus, dum loquor, horror habet, parsque est meminisse dolōris. septem ego per noctēs, totidem cruciāta diēbus, fessa malīs, tendēnsque ad caelum bracchia, magnō Lūcīnam Nixōsque parēs clāmōre vocābam.

illa quidem vēnit, sed praecorrupta, meumque quae dōnāre caput Iūnōnī vellet inīquae.

utque meōs audit gemitūs, subsēdit in illā ante forēs ārā, dextrōque ā poplite laevum pressa genū et digitīs inter sē pectine iūnctīs sustinuit partus. tacitā quoque carmina vōce

dīxit, et inceptos tenuērunt carmina partūs. nītor, et ingrātō faciō convīcia dēmēns vāna Iovī, cupioque morī, moturaque dūros verba queror silicēs. mātrēs Cadmēidēs adsunt, votaque suscipiunt, exhortanturque dolentem. 305 ūna ministrārum, mediā dē plēbe, Galanthis, flāva comās, aderat, faciendīs strēnua iussīs, officiis dilecta suis. ea sensit iniqua nescio quid Iūnone gerī, dumque exit et intrat saepe forēs, dīvam residentem vīdit in ārā 310 bracchiaque in genibus digitīs conexa tenentem, et "quaecumque es," ait "dominae grātāre. levāta est Argolis Alcmēnē, potīturque puerpera vōtō." exsiluit, iūnctāsque manūs pavefacta remīsit dīva potēns uterī: vinclīs levor ipsa remissīs. 315 nūmine dēceptō rīsisse Galanthida fāma est. rīdentem prēnsamque ipsīs dea saeva capillīs trāxit, et ē terrā corpus relevāre volentem arcuit, inque pedes mūtāvit bracchia prīmos. strēnuitās antīqua manet; nec terga colorem 320 āmīsēre suum: forma est dīversa priorī. quae quia mendācī parientem iūverat ore, ōre parit nostrāsque domōs, ut et ante, frequentat.' Dīxit, et admonitū veteris commōta ministrae

ingemuit. quam sīc nurus est affāta dolentem:

325

13

'tē tamen, ō genetrīx, aliēnae sanguine nostrō rapta movet faciēs. quid sī tibi mīra sorōris fāta meae referam? quamquam lacrimaeque dolorque impediunt, prohibentque loquī. fuit ūnica mātrī— mē pater ex aliā genuit—nōtissima fōrma Oechalidum, Dryopē. quam virginitāte carentem vimque deī passam Delphōs Dēlonque tenentis excipit Andraemōn, et habētur coniuge fēlīx. est lacus, adclīvis dēvexō margine fōrmam lītoris efficiēns, summum myrtēta corōnant.

lītoris efficiēns, summum myrtēta corōnant.

vēnerat hūc Dryopē fātōrum nescia, quōque
indignēre magis, nymphīs lātūra corōnās,
inque sinū puerum, quī nōndum implēverat annum,
dulce ferēbat onus tepidīque ope lactis alēbat.

haut procul ā stāgnō Tyriōs imitāta colōrēs in spem bācārum flōrēbat aquātica lōtos. carpserat hinc Dryopē, quōs oblectāmina nātō porrigeret, flōrēs, et idem factūra vidēbar—namque aderam—vīdī guttās ē flōre cruentās

dēcidere et tremulō rāmōs horrōre movērī. scīlicet, ut referunt tardī nunc dēnique agrestēs, Lōtis in hanc nymphē, fugiēns obscēna Priāpī, contulerat versōs, servātō nōmine, vultūs.

'Nescierat soror hoc. quae cum perterrita retrō 350 īre et adōrātīs vellet discēdere nymphīs, haesērunt rādīce pedēs. convellere pugnat, nec quicquam, nisi summa movet. subcrēscit ab īmō, tōtaque paulātim lentus premit inguina cortex. ut vīdit, cōnāta manū laniāre capillōs,

fronde manum implēvit: frondēs caput omne tenēbant. at puer Amphissos (namque hoc avus Eurytus illī addiderat nomen) māterna rigēscere sentit ūbera; nec sequitur dūcentem lacteus ūmor. spectātrīx aderam fātī crūdēlis, opemque non poteram tibi ferre, soror, quantumque valēbam,

non poteram tibi ferre, soror, quantumque valebam, crescentem truncum rāmosque amplexa morābar, et, fateor, voluī sub eodem cortice condī.

'Ecce vir Andraemōn genitorque miserrimus adsunt, et quaerunt Dryopēn: Dryopēn quaerentibus illīs ostendī lōtōn. tepidō dant ōscula lignō, adfūsīque suae rādīcibus arboris haerent. nīl nisi iam faciem, quod nōn foret arbor, habēbat cāra soror: lacrimae miserō dē corpore factīs inrōrant foliīs, ac, dum licet, ōraque praestant vōcis iter, tālēs effundit in āera questūs:

vocis iter, tālēs effundit in āera questūs:

"sīquā fidēs miserīs, hoc mē per nūmina iūro

non meruisse nefās. patior sine crīmine poenam.

vīximus innocuae. sī mentior, ārida perdam

quās habeo frondēs, et caesa secūribus ūrar.

375 hunc tamen īnfantem māternīs dēmite rāmīs,

et date nūtrīcī, nostrāque sub arbore saepe lac facitōte bibat, nostrāque sub arbore lūdat. cumque loquī poterit, mātrem facitōte salūtet, et trīstis dīcat 'latet hoc in stīpite māter.'

stāgna tamen timeat, nec carpat ab arbore flōrēs, et fruticēs omnēs corpus putet esse deārum. cāre valē coniūnx, et tū, germāna, paterque! quī, sīquā est pietās, ab acūtae vulnere falcis, ā pecoris morsū frondēs dēfendite nostrās.

et quoniam mihi fās ad võs incumbere nõn est, ērigite hūc artūs, et ad õscula nostra venīte, dum tangī possum, parvumque attollite nātum! plūra loquī nequeō. nam iam per candida mollīs colla liber serpit, summōque cacūmine condor.

ex oculīs removēte manūs. sine mūnere vestrō contegat inductūs morientia lūmina cortex!" dēsierant simul ōra loquī, simul esse. diūque corpore mūtātō rāmī caluēre recentēs.'

Dumque refert Iolē factum mīrābile, dumque
395 Eurytidos lacrimās admōtō pollice siccat
Alcmēnē (flet et ipsa tamen) compescuit omnem
rēs nova trīstitiam. nam līmine constitit alto
paene puer dubiāque tegēns lānūgine mālās,
ora reformātūs prīmos Iolāus in annos.

400 hoc illī dederat Iūnōnia mūneris Hēbē,

vīcta virī precibus. quae cum iūrāre parāret, dona tribūtūram post hunc sē tālia nūllī, non est passa Themis: 'nam iam discordia Thebae bella movent,' dīxit 'Capaneusque nisi ab Iove vincī haud poterit, fientque pares in vulnere fratres, 405 subductāque suos mānēs tellūre vidēbit vīvus adhūc vātēs; ultusque parente parentem nātus erit factō pius et scelerātus eōdem attonitusque malīs, exul mentisque domusque, vultibus Eumenidum mātrisque agitābitur umbrīs, donec eum coniunx fatale poposcerit aurum, cognātumque latus Phēgēius hauserit ēnsīs. tum dēmum magnō petet hōs Achelōia supplex ab Iove Calliroe natīs infantibus annos addat, nēve necem sinat esse ultoris inultam. 415 Iuppiter hīs mōtus prīvignae dōna nurusque praecipiet, facietque viros inpūbibus annīs.' Haec ubi făticano venturi praescia dixit ōre Themis, variō superī sermōne fremēbant, et, cūr non aliīs eadem dare dona licēret, 420 murmur erat. queritur veterēs Pallantias annos coniugis esse suī, queritur cānescere mītis Īasiōna Cerēs, repetītum Mulciber aevum

poscit Ericthoniō, Venerem quoque cūra futūrī tangit, et Anchīsae renovāre pacīscitur annōs.

425

17

cui studeat, deus omnis habet; crēscitque favōre turbida sēditiō, dōnec sua Iuppiter ōra solvit, et 'ō! nostrī sīquā est reverentia,' dīxit 'quō ruitis? tantumne aliquis sibi posse vidētur, fāta quoque ut superet? fātīs Iolāus in annōs, quōs ēgit, rediit. fatiīuvenescere dēbent Calliroē genitī, nōn ambitiōne nec armīs. vōs etiam, quōque hōc animō meliōre ferātis, mē quoque fāta regunt. quae sī mūtāre valērem, nec nostrum sērī curvārent Aeacōn annī,

nec nostrum sērī curvārent Aeacōn annī, perpetuumque aevī flōrem Rhadamanthus habēret cum Mīnōe meō, quī propter amāra senectae pondera dēspicitur, nec quō prius ōrdine rēgnat.'

Dicta Iovis mōvēre deōs; nec sustinet ūllus,

cum videat fessōs Rhadamanthōn et Aeacōn annīs
et Mīnōa, querī. quī, dum fuit integer aevī,
terruerat magnās ipsō quoque nōmine gentēs;
tunc erat invalidus, Dēīonidēnque iuventae
rōbore Mīlētum Phoebōque parente superbum

pertimuit, crēdēnsque suīs īnsurgere rēgnīs, haut tamen est patriīs arcēre penātibus ausus. sponte fugis, Mīlēte, tuā, celerīque carīnā Aegaeās mētīris aquās, et in Āside terra moenia constituis positoris habentia nomen.

450 hic tibi, dum sequitur patriae curvāmina rīpae,

fīlia Maeandrī totiēns redeuntis eōdem cognita Cȳaneē, praestantī corpora fōrma, Byblida cum Caunō, prōlem est ēnīxa gemellam.

Byblis in exemplō est, ut ament concessa puellae,

- Byblis Apollineī correpta cupīdine frātris;
 nōn soror ut frātrem, nec quā dēbēbat, amābat.
 illa quidem prīmō nūllōs intellegit ignēs,
 nec peccāre putat, quod saepius ōscula iungat,
 quod sua frāternō circumdet bracchia collō;
- mendācīque diū pietātis fallitur umbra.

 paulātim dēclīnat amor, vīsūraque frātrem

 culta venit, nimiumque cupit fōrmōsa vidērī

 et sīquā est illīc fōrmōsior, invidet illī.

 sed nōndum manifēsta sibi est, nūllumque sub illō
- igne facit võtum, vērumtamen aestuat intus.iam dominum appellat, iam nõmina sanguinis õdit,Byblida iam māvult, quam sē vocet ille sorõrem.

Spēs tamen obscēnās animō dēmittere nōn est ausa suō vigilāns; placidā resolūta quiētē

- saepe videt quod amat: vīsa est quoque iungere frātrī corpus et ērubuit, quamvīs sōpīta iacēbat. somnus abit; silet illa diū repetitque quiētis ipsa suae speciem dubiāque ita mente profātur: 'mē miseram! tacitae quid vult sibi noctis imāgō?
- quam nölim rata sit! cūr haec ego somnia vīdī?

ille quidem est oculīs quamvīs fōrmōsus inīquīs et placet, et possim, sī nōn sit frāter, amāre, et mē dignus erat. vērum nocet esse sorōrem. dummodo tāle nihil vigilāns committere temptem, saepe licet similī redeat sub imāgine somnus! testis abest somnō, nec abest imitāta voluptās. prō Venus et tenerā volucer cum mātre Cupīdō,

contigit! ut iacuī tōtīs resolūta medullīs!
485 ut meminisse iuvat! quamvīs brevis illa voluptās
noxque fuit praeceps et coeptīs invida nostrīs.

'O ego, sī liceat mūtātō nōmine iungī,

gaudia quanta tulī! quam mē manifēsta libīdō

quam bene, Caune, tuō poteram nurus esse parentī!
quam bene, Caune, meō poterās gener esse parentī!
490 omnia, dī facerent, essent commūnia nōbīs,
praeter avōs: tū mē vellem generōsior essēs!
nescioquam faciēs igitur, pulcherrime, mātrem;
at mihi, quae male sum, quōs tū, sortīta parentēs,
nīl nisi frāter eris. quod obēst, id habēbimus ūnum.

quid mihi significant ergō mea vīsa? quod autem somnia pondus habent? an habent et somnia pondus? dī melius! dī nempe suās habuēre sorōrēs. sīc Sāturnus Ōpem iūnctam sibi sanguine dūxit, Ōceanus Tēthyn, Iūnōnem rēctor Olympī.

500 sunt superīs sua iūra! quid ad caelestia rītūs

480

exigere hūmānōs dīversaque foedera temptō? aut nostrō vetitus dē corde fugābitur ārdor, aut hoc sī nequeō, peream, precor, ante torōque mortua compōnar, positaeque det ōscula frāter.

505 et tamen arbitrium quaerit rēs ista duōrum! finge placēre mihi: scelus esse vidēbitur illī.

ςIO

515

'At non Aeolidae thalamos timuēre sororum! unde sed hos novī? cūr haec exempla parāvī? quo feror? obscēnae procul hinc discēdite flammae nec, nisi quā fās est germānae, frāter amētur! sī tamen ipse meī captus prior esset amore, forsitan illīus possem indulgēre furorī. ergo ego, quae fueram non reiectūra petentem, ipsa petam! poterisne loquī? poterisne fatērī? coget amor, potero! vel, sī pudor ora tenēbit, littera cēlātos arcāna fatēbitur ignēs.'

Hoc placet, haec dubiam vīcit sententia mentem. in latus ērigitur cubitōque innīxa sinistrō 'vīderit: īnsānōs' inquit 'fateāmur amōrēs!

ei mihi, quō lābor? quem mēns mea concipit ignem?' et meditāta manū compōnit verba trementī. dextra tenet ferrum, vacuam tenet altera cēram. incipit et dubitat, scrībit damnatque tabellās, et notat et dēlet, mūtat culpatque probatque inque vicem sūmptās pōnit positāsque resūmit.

quid velit ignorat; quicquid factūra vidētur, displicet. in vultū est audācia mixta pudorī. scrīpta 'soror' fuerat; vīsum est dēlēre sorōrem verbaque correctis incidere talia ceris:

'quam, nisi tū dederīs, non est habitūra salūtem, 530 hanc tibi mittit amāns: pudet, ā, pudet ēdere nomen, et sī quid cupiam quaeris, sine nomine vellem posset agī mea causa meō, nec cognita Byblīs ante forem, quam spēs votorum certa fuisset.

'Esse quidem laesī poterat tibi pectoris index 535 et color et macies et vultus et umida saepe lūmina nec causā suspīria mota patentī et crēbrī amplexūs, et quae, sī forte notāstī, ōscula sentīrī non esse sororia possent.

ipsa tamen, quamvīs animō grave vulnus habēbam, 540 quamvīs intus erat furor igneus, omnia fēcī (sunt mihi dī testēs), ut tandem sānior essem, pugnāvīque diū violenta Cupīdinis arma effugere īnfēlīx, et plūs, quam ferre puellam

posse putēs, ego dūra tulī. superāta fatērī 545 cogor, opemque tuam timidis exposcere votis. tū servāre potes, tū perdere solus amantem: ēlige, utrum faciās. non hoc inimīca precātur, sed quae, cum tibi sit iūnctissima, iūnctior esse

expetit et vinclo tecum propiore ligari. 550

iūra senēs nōrint, et quid liceatque nefāsque fāsque sit, inquīrant, lēgumque exāmina servent. conveniēns Venus est annīs temerāria nostrīs. quid liceat, nescīmus adhūc, et cūncta licēre crēdimus, et sequimur magnōrum exempla deōrum. nec nōs aut dūrus pater aut reverentia fāmae aut timor impediet: tantum sit causa timendī, dulcia frāternō sub nōmina fūrta tegēmus. est mihi lībertās tēcum sēcrēta loquendī, et damus amplexūs, et iungimus ōscula cōram. quantum est, quod dēsit? miserēre fatentis amōrem, et nōn fassūrae, nisi cōgeret ultimus ārdor, nēve merēre meō subscrībī causa sepulchrō.'

Tālia nēquīquam perarantem plēna relīquit

cēra manum, summusque in margine versus adhaesit.

prōtinus inpressā signat sua crīmina gemma,

quam tīnxit lacrimīs (linguam dēfēcerat ūmor):

dēque suīs ūnum famulīs pudibunda vocāvit,

et pavidum blandīta 'fer hās, fīdissime, nostrō'

dīxit, et adiēcit longō post tempore 'frātrī.'

cum daret, ēlāpsae manibus cecidēre tabellae.

ōmine turbāta est, mīsit tamen. apta minister

tempora nactus adit trāditque latentia verba.

attonitus subitā iuvenis Maeandrius īra

prōicit acceptās lēctā sibi parte tabellās,

vixque manus retinēns trepidantis ab ore ministrī, 'dum licet, ō vetitae scelerāte libīdinis auctor, effuge!' ait 'quī, sī nostrum tua fāta pudorem non traherent sēcum, poenās mihi morte dedissēs.'

ille fugit pavidus, dominaeque ferocia Caunī 580 dicta refert. pallēs audīta, Byblī, repulsa, et pavet obsessum glaciālī frīgore corpus. mēns tamen ut rediit, pariter rediēre furōrēs, linguaque vix tālēs ictō dedit aere vocēs:

'et merito! quid enim temeraria vulneris huius 585 indicium fēcī? quid, quae cēlanda fuērunt, tam cito commīsī properātīs verba tabellīs? ante erat ambiguīs animī sententia dictīs praetemptanda mihī. nē non sequerētur euntem,

parte aliquā vēlī, quālis foret aura, notāre 590 dēbueram, tūtōque marī dēcurrere, quae nunc non exploratis inplevi lintea ventis. auferor in scopulos igitur, subversaque toto obruor oceano, neque habent mea vela recursus.

'Quid quod et ōminibus certīs prohibēbar amōrī 595 indulgēre meō, tum cum mihi ferre iubentī excidit et fēcit spēs nostrās cēra cadūcās? nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas, sed potius mūtanda diēs? deus ipse monēbat

signaque certa dabat, sī non male sāna fuissem. 600

et tamen ipsa loquī, nec mē committere cērae dēbueram, praesēnsque meōs aperīre furōrēs. vīdisset lacrimās, vultum vīdisset amantīs; plūra loquī poteram, quam quae cēpēre tabellae.

605 invītō potuī circumdare bracchia collō, et, sī reicerer, potuī moritūra vidērī amplectīque pedēs, adfūsaque poscere vītam. omnia fēcissem, quōrum sī singula dūram flectere nōn poterant, potuissent omnia, mentem.

610 forsitan et missī sit quaedam culpa ministrī: nōn adiit aptē, nec legit idōnea, crēdō, tempora, nec petiit hōramque animumque vacantem.

'Haec nocuēre mihī. neque enim est dē tigride nātus

nec rigidās silicēs solidumve in pectore ferrum

aut adamanta gerit, nec lac bibit ille leaenae.

vincētur! repetendus erit, nec taedia coeptī

ūlla meī capiam, dum spīritus iste manēbit.

nam prīmum, sī facta mihī revocāre licēret,

nōn coepisse fuit: coepta expugnāre secundum est.

quippe nec ille potest, ut iam mea vota relinquam, non tamen ausorum semper memor esse meorum. et, quia desierim, leviter voluisse videbor, aut etiam temptasse illum însidiisque petisse, vel certe non hoc, qui plurimus urget et urit pectora nostra, deo, sed victa libidine credar;

dēnique iam nequeō nīl commīsisse nefandum. et scrīpsī et petiī: reserāta est nostra voluntās; ut nihil adiciam, nōn possum innoxia dīcī. quod superest, multum est in vōta, in crīmina parvum.'

dīxit, et (incertae tanta est discordia mentis),
cum pigeat temptāsse, libet temptāre. modumque
exit et īnfēlīx committit saepe repellī.
mox ubi fīnis abest, patriam fugit ille nefāsque,
inque peregrīnā pōnit nova moenia terrā.

Tum vērō maestam tōtā Mīlētida mente dēfēcisse ferunt, tum vērō ā pectore vestem dīripuit plānxitque suōs furibunda lacertōs; iamque palam est dēmēns, inconcessaeque fatētur spem vēnerīs, siquidem patriam invīsōsque penātēs

dēserit, et profugī sequitur vestīgia frātris.

utque tuō mōtae, prōlēs Semelēia, thyrsō

Ismariae celebrant repetīta triennia bacchae,

Byblida nōn aliter lātōs ululāsse per agrōs

Būbasidēs vīdēre nurūs. quibus illa relictīs

645 Cārās et armiferōs Lelēgās Lyciamque pererrat.

iam Cragon et Limyren Xanthīque relīquerat undās,
quōque Chimaera iugō mediīs in partibus ignem,
pectus et ōra leae, caudam serpentis habēbat.

dēficiunt silvae, cum tū lassāta sequendō
650 concidis, et dūrā positīs tellūre capillīs,

Byblī, iacēs, frondēsque tuō premis ōre cadūcās. saepe illam nymphae tenerīs Lelegēidēs ulnīs tollere cōnantur, saepe, ut medeātur amōrī, praecipiunt, surdaeque adhibent sōlācia mentī.

655 mūta iacet, viridēsque suīs tenet unguibus herbās Byblis, et ūmectat lacrimārum grāmina rīvō. nāidas hīs vēnam, quae numquam ārēscere posset, subposuisse ferunt. quid enim dare maius habēbant? prōtinus, ut sectō piceae dē cortice guttae,

utve sub adventū spīrantis lēne favōnī sōle remollēscit quae frīgore cōnstitit unda; sīc lacrimīs cōnsūmpta suīs Phoebēia Byblīs vertitur in fontem, quī nunc quoque vallibus illīs nōmen habet dominae, nigrāque sub īlice mānat.

Fāma novī centum Crētaeās forsitan urbēs implēsset mōnstrī, sī nōn mīrācula nūper Īphide mūtātā Crēte propiōra tulisset.
proxima Cnosiacō nam quondam Phaestiā rēgnō

670 prōgenuit tellūs ignōtum nōmine Ligdum, ingenuā dē plēbe virum, nec cēnsus in illō nōbilitāte suā maior, sed vīta fidēsque inculpāta fuit. gravidae quī coniugis aurēs vōcibus hīs monuit, cum iam prope partus adesset.

675 'quae voveam, duo sunt: minimō ut relevēre dolōre,

utque marem pariās. onerōsior altera sors est, et vīrēs fortūna negat. quod abōminor, ergō ēdita forte tuō fuerit sī fēmina partū,— invītus mandō; pietās, ignōsce!—necētur.'

dīxerat, et lacrimīs vultum lāvēre profūsīs, tam quī mandābat, quam cui mandāta dabantur. sed tamen usque suum vānīs Telethūsa marītum sollicitat precibus, nē spem sibi pōnat in artō. certa suā est Ligdō sententia. iamque ferendō

vix erat illa gravem mātūrō pondere ventrem, cum mediō noctis spatiō sub imāgine somnī Īnachis ante torum, pompā comitāta sacrōrum, aut stetit aut vīsa est. inerant lūnāria frontī cornua cum spīcīs nitidō flāventibus aurō

et rēgāle decus; cum quā lātrātor Anūbīs, sānctaque Būbastis, variusque colōribus Āpis, quīque premit vōcem digitōque silentia suādet; sīstraque erant, numquamque satis quaesītus Osīrīs, plēnaque somniferīs serpēns peregrīna venēnīs.

tum velut excussam somnō et manifēsta videntem sīc adfāta dea est: 'pars ō Telethūsa meārum, pōne gravēs cūrās, mandātaque falle marītī. nec dubitā, cum tē partū Lūcīna levārit, tollere quicquid erit. dea sum auxiliāris opemque

700 exōrāta ferō; nec tē coluisse querēris

ingrātum nūmen.' monuit, thalamōque recessit. laeta torō surgit, pūrāsque ad sīdera supplex Cressa manus tollēns, rata sint sua vīsa, precātur.

Ut dolor incrēvit, sēque ipsum pondus in aurās
expulit, et nāta est ignārō fēmina patre,
iussit alī māter puerum mentīta. fidemque
rēs habuit, neque erat fictī nisi cōnscia nūtrīx.
vōta pater solvit, nōmenque inpōnit avītum:
Īphis avus fuerat. gāvīsa est nōmine māter,
quod commūne foret, nec quemquam falleret illō.
inde incepta piā mendācia fraude latēbant.
cultus erat puerī; faciēs, quam sīve puellae,
sīve darēs puerō, fuerat fōrmōsus uterque.

Tertius intereā decimō successerat annus:

715 cum pater, Īphī, tibi flāvam dēspondet Ianthēn, inter Phaestiadas quae laudātissima fōrmae dōte fuit virgō, Dictaeō nāta Teleste.

pār aetās, pār fōrma fuit, prīmāsque magistrīs accēpēre artēs, elementa aetātis, ab īsdem.

720 hinc amor ambārum tetigit rude pectus, et aequum vulnus utrīque dedit, sed erat fīdūcia dispār: coniugium pactaeque exspectat tempora taedae,

Īphis amat, quā posse fruī dēspērat, et auget hoc ipsum flammās, ārdetque in virgine virgō,

quamque virum putat esse, virum fore crēdit Ianthē;

vixque tenēns lacrimās 'quis mē manet exitus,' inquit 'cognita quam nūllī, quam prōdigiōsa novaeque cūra tenet Veneris? sī dī mihi parcere vellent, parcere dēbuerant; sī nōn, et perdere vellent, nātūrāle malum saltem et dē mōre dedissent. nec vaccam vaccae, nec equās amor ūrit equārum: ūrit ovēs ariēs, sequitur sua fēmina cervum. sīc et avēs coeunt, interque animālia cūncta fēmina fēmineō conrēpta cupīdine nūllā est.

vellem nūlla forem! nē nōn tamen omnia Crēte mōnstra ferat, taurum dīlēxit fīlia Solīs, fēmina nempe marem. meus est furiōsior illō, sī vērum profitēmur, amor. tamen illa secūta est spem Veneris; tamen illa dolīs et imāgine vaccae

passa bovem est, et erat, quī dēciperētur, adulter. hūc licet ex tōtō sollertia cōnfluat orbe, ipse licet revolet cērātīs Daedalus ālīs, quid faciet? num mē puerum dē virgine doctīs artibus efficiet? num tē mūtābit, Ianthē?

'Quīn animum firmās, tēque ipsa recolligis, Īphī, cōnsiliīque inopēs et stultōs excutis ignēs? quid sīs nāta, vidē, nisi tē quoque dēcipis ipsam, et pete quod fās est, et amā quod fēmina dēbēs! spēs est, quae faciat, spēs est, quae pāscat amōrem.

750 hanc tibi rēs adimit. non tē cūstodia cāro

- arcet ab amplexū, nec cautī cūra marītī, nōn patris asperitās, nōn sē negat ipsa rogantī, nec tamen est potiunda tibī, nec, ut omnia fiant, esse potes fēlīx, ut dīque hominēsque labōrent.
- nunc quoque vōtōrum nūlla est pars vāna meōrum, dīque mihī facilēs, quicquid valuēre, dedērunt; quodque ego, vult genitor, vult ipsa, socerque futūrus. at nōn vult nātūra, potentior omnibus istīs, quae mihi sōla nocet. venit ecce optābile tempus,
- 760 lūxque iugālis adest, et iam mea fīet Ianthē—
 nec mihi continget: mediīs sitiēmus in undīs.
 prōnuba quid Iūnō, quid ad haec, Hymenaee, venītis
 sacra, quibus quī dūcat abest, ubi nūbimus ambae?'
 pressit ab hīs vōcem. nec lēnius altera virgō
- 765 aestuat, utque celer veniās, Hymenaee, precātur. quae petit, haec Telethūsa timēns modo tempora differt, nunc fictō languōre moram trahit, ōmina saepe vīsaque causātur. sed iam consumpserat omnem māteriam fictī, dīlātāque tempora taedae
- 770 īnstiterant, ūnusque diēs restābat. at illa crīnālem capitī vittam nātaeque sibīque dētrahit, et passīs āram complexa capillīs 'Īsī, Paraetonium Mareōticaque arva Pharōnque quae colis, et septem dīgestum in cornua Nīlum:
- 775 fer, precor,' inquit 'opem, nostroque medere timori!

tē, dea, tē quondam tuaque haec īnsignia vīdī cūnctaque cognōvī, sonitum comitantiaque aera sīstrōrum, memorīque animō tua iussa notāvī. quod videt haec lūcem, quod nōn ego pūnior, ecce cōnsilium mūnusque tuum est. miserēre duārum, auxiliōque iuvā!' lacrimae sunt verba secūtae. vīsa dea est mōvisse suās (et mōverat) ārās, et templī tremuēre forēs, imitātaque lūnam cornua fulsērunt, crepuitque sonābile sīstrum.

non secura quidem, fausto tamen omine laeta mater abit templo. sequitur comes Iphis euntem, quam solita est, maiore gradu, nec candor in ore permanet, et vires augentur, et acrior ipse est vultus, et incomptis brevior mensura capillis,

plūsque vigōris adest, habuit quam fēmina. nam quae fēmina nūper erās, puer es! date mūnera templīs, nec timidā gaudēte fidē! dant mūnera templīs, addunt et titulum: titulus breve carmen habēbat: dōna: puer: solvit: quae: fēmina: vōverat: īphis.

795 postera lūx radiīs lātum patefēcerat orbem, cum Venus et Iūnō sociōsque Hymenaeus ad ignēs conveniunt, potīturque suā puer Īphis Ianthē.